

Anni Ågren

”SUOMELTA RYÖSTETTIIN VOITTO”
Käärijän euroviisutappion kehystäminen ja
sankaruuden rakentuminen Iltä-Sanomien
viihdeuutisissa

Informaatioteknologian ja viestinnän tiedekunta

Kandidaatintutkielma

Marraskuu 2023

TIIVISTELMÄ

Anni Ågren: "Suomelta ryöstettiin voitto": Käärijän euroviisutappion kehystäminen ja sankaruuden rakentaminen *Ilta-Sanomien* viihdeutisissa
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Viestinnän monitieteinen tutkinto-ohjelma
Marraskuu 2023

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellaan Käärijän eli Jere Pöyhösen euroviisutappiota koskevaa viihdeutisointia ja viihdejournalismin roolia sankaruuden rakentajana. Käärijästä povattiin vuoden 2023 Euroviisujen voittajaa niin suomalaisessa mediassa kuin kansainvälisestikin. Ruotsin euroviisuedustaja Loreen kuitenkin voitti kilpailun, mikä käynnisti finaalin tapahtumien aktiivisen käsittelyn mediassa. Tutkielman tavoitteena on ensinnäkin kartoittaa, millaisin kehyksin aihetta käsiteltiin suomalaisissa viihdeutisissa. Toinen tavoite on tarkastella sitä, millaista sankaruutta löydetty kehykset rakentavat Käärijän ympärille.

Tutkimusaineistoksi rajautui 16 *Ilta-Sanomissa* julkaistua viihdeutista, jotka käsittelevät Käärijän euroviisutappiota. Tutkielma on luonteeltaan laadullinen ja aineistolähtöinen. Sen metodologisena lähtökohtana toimii kehysanalyysi. Kehysanalyysin avulla tutkielman aineistosta löydettiin kolme eri kehystä, jotka nimettiin riistetyn voiton kehykseksi, kansan suosikin kehykseksi ja karvaan tappion kehykseksi. Kaikkien kehysten määrittelyssä nousi esille iltapäivälehdille ja viihdejournalismille tyypillinen kärjistävä ja sensaationhakuinen tyyli. Kehyksissä korostuivat myös Käärijään myönteisesti ja Loreeniin kielteisesti suhtautuvat narratiivit.

Tutkielmassa esitetään *Ilta-Sanomien* viihdeutisten rakentavan Käärijästä mielikuvaa suomalaisten euroviisusankarina, vaikka Suomi ei voittanut kilpailun finaalia. Sankaruuden esitetään muodostuvan etenkin aineistosta löydetyn kansan suosikki-kehysten kautta. Käärijän sankaruutta ei määrittele hänen sijoituksensa Euroviisuissa, vaan sankaruuden katsotaan rakentuvan niin yhteisön kuin median antaman hyväksynnän ja arvostuksen kautta.

Koska tutkielman aineisto on hyvin rajattu ja se käsittelee viihdejournalismin roolia sankaruuden rakentajana vain yhden tapausesimerkin kautta, tutkielman tulokset eivät ole täysin yleistettävissä. Tutkielman tulokset kuitenkin antavat aihetta mahdolliselle syvemmälle jatkotutkimukselle.

Avainsanat: journalismi, viihdejournalismo, iltapäivälehti, representaatio, sankaruus, kehysanalyysi

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS	4
	2.1 Representaatio.....	4
	2.1.1 Sankaruus mediassa	5
	2.1.2 Euroviisuedustajat mediassa	7
	2.2 Iltapäivälehdet Suomessa	7
	2.3 Viihdejournalismo	9
	2.4 Ongelmanasettelu ja tutkimuskysymykset	9
3	AINEISTO JA METODI	11
	3.1 Aineisto	11
	3.2 Metodi	12
4	ANALYYSI.....	15
	4.1 Aineistosta löydetyt kehykset	15
	4.1.1 Riistetty voitto	15
	4.1.2 Kansan suosikki.....	18
	4.1.3 Karvas tappio.....	19
	4.2 Kehysten rakentama sankaruus.....	21
	4.3 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen	24
5	POHDINTA.....	27
	LÄHTEET	29
	LIITTEET	33

1 JOHDANTO

Miljoonat suomalaiset jännittivät 13. toukokuuta 2023 Euroopan yleisradiounioni EBU:n jäsenmailleen järjestämän Eurovision-laulukilpailun, eli Euroviisujen, finaalin tuloksia (Eurovision.tv 2023; Yle 14.5.2023a). Euroviisujen finaalissa voittaja valitaan yleisöäänestyksen ja jokaisen osallistuvan maan viiden hengen ammattilaisraatien antamien yhteispisteiden perusteella (Eurovision.tv 2023). Suomen euroviisuedustaja Käärijä, oikealta nimeltään Jere Pöyhönen, ja hänen kappaleensa *Cha Cha Cha* ponnahtivat vedonlyöntitilastojen kärkeen jo aikaisin keväällä. Käärijää pidettiin Suomen ensimmäisenä aitona mahdollisuutena voittaa Euroviisut sitten vuoden 2006 jälkeen. (Yle 26.2.2023; Yle 3.3.2023.) Käärijän saavuttama valtava suosio niin Suomessa kuin kansainvälisesti tuskin jäi keltään finaalia seuranneelta huomaamatta, kun ”cha cha cha”-huudot valtasivat Liverpoolin viisuareenan. Lopulta Käärijä jäi kuitenkin kisassa toiseksi, kun Ruotsin edustaja Loreen voitti Euroviisut jo toisen kerran.

Tappiosta huolimatta Käärijä teki monella tapaa viisuhistoriaa. Toinen sija on Suomen historian toiseksi paras euroviisusijoitus ja paras sijoitus suomenkielisellä kappaleella koskaan. Käärijän esitys sai myös finaalin suurimmat yleisöäänät, 376 kappaletta. Loreenin yleisöpistesaaalis oli 243. (Yle 14.5.2023b.) Historiallisen hyvä menestys Euroviisuissa on nostanut ennen viisukevättä suurimmalle osalle tuntemattoman Käärijän suomalaisten joukkoviestinten otsikoiden vakionimeksi. Heti finaalin jälkeen etenkin sosiaalisessa mediassa syttyi kärkevä keskustelua siitä, oliko viisufinaali reilu ja menikö voitto oikealle maalle. Närkästystä herätti etenkin se, ettei yleisön selkeä suosikki voittanut, ja sosiaalisessa mediassa vaadittiin esimerkiksi sääntömuutosta ääntenlaskuun niin, että yleisön äänillä olisi ammattilaisraateja enemmän painoarvoa. (Helsingin Sanomat 15.5.2023). Tällä hetkellä äänät ovat saman arvoisia. Myös suomalaiset mediat tarttuivat näihin Käärijän tappion ympärillä kuohuttaneisiin aiheisiin.

Käärijän suosio on ollut historiallisen suurta. Niin sanottu Käärijä-huuma ei ole laantunut vaan se on pikemminkin jatkanut kasvuaan euroviisufinaalin jälkeen. Reilu kuukausi

finaalin jälkeen Käärijä ilmoitti Euroopan-kiertueesta (Helsingin Sanomat 7.7.2023) ja pian tämän jälkeen hänen euroviisukappaleensa *Cha cha cha* ylitti ensimmäisenä suomenkielisenä kappaleena 100 miljoonaa kuuntelukertaa suoratoistopalvelu Spotifyssa (Iltalehti 11.8.2023). Koska Käärijän menestys suomenkielisellä kappaleella Euroviisuissa ja hänen saamansa suuri mediahuomio Suomessa ja kansainvälisesti ovat Suomen näkökulmasta varsin historiallisia saavutuksia, aiheesta kirjoitettujen uutisten ja niistä havaittavien kehysten tarkempi tarkastelu on tutkielman aiheena mielekäs.

Suomalainen media on perinteisesti suhtautunut Suomen menestykseen Euroviisuissa skeptisesti. Vuoteen 2023 mennessä Suomi on osallistunut Euroviisuihin 55 kertaa ja päässyt finaaliin vain 13 kertaa. Suomen parhaat sijoitukset ovat Marion Rungerin kuudes sija vuonna 1973, Lordin euroviisuvoitto vuonna 2006, Blind Channelin kuudes sija vuonna 2021 ja uusimpana Käärijän toinen sija tänä vuonna. (Ilta-Sanomat 12.5.2023.) Mari Pajalan (2007) mukaan suomalainen media tyypillisesti uutisoi Euroviisuista pettymyksen, draaman ja kansallisen häpeän kautta. Euroviisuja koskevassa uutisoinnissa on korostunut läpi historian epäluottamus Suomen edustajien mahdollisuuksiin menestyä. Toisaalta suomalainen media on myös toistuvasti asettanut odotukset menestyksestä liian korkealle, jolloin epäonnistumisen tuottama häpeä leimautuu median kautta kaikkien suomalaisten yhteiseksi häpeäksi. (Pajala 2007, 71–77.) Käärijän saavuttama positiivinen huomio niin yleisön kuin median parissa on siis tässäkin mielessä poikkeuksellista. Vaikka media povasi Käärijästä Euroviisujen voittajaa, häneen ei kohdistettu juurikaan negatiivista huomiota valtamediassa, vaikka voittoa ei tullutkaan.

Tässä tutkielmassa tarkastelen kehysanalyysin keinoin *Ilta-Sanomissa* julkaistuja Käärijän euroviisutappiota käsitteleviä viihdeuutisia. Tavoitteenani on selvittää, millaisin kehyksin suomalaisissa viihdeuutisissa aiheesta kirjoitetaan. Koska viisufinaalin tulos herätti paljon keskustelua sosiaalisessa mediassa ja kisan lopputulos aiheutti vastalauseita laajasti myös kansainvälisesti, pidän kiinnostavana tarkastella sitä, millaisin kehyksin aihetta käsiteltiin artistin kotimaassa. Suomalainen media on seurannut tarkasti viisukevään tapahtumia ja myötäelänyt voimakkaasti sen eri

vaiheissa. Käärijään ja euroviisufinaaliin kohdistunut raportointi on verrattavissa suurten urheilukisojen draamalliseen uutisointityyliin.

Tutkielmani analyysin toisessa osassa tarkastelen, millaista sankaruutta uutisista löytyneet kehykset Käärijän ympärille rakentavat. Journalismin roolista sankareiden rakentajana on aiemmin tehty tutkimusta lähinnä vain urheilujournalismin näkökulmasta. Tutkielmassani olen siksi hyödyntänyt Kalle Virtapohjan (1998) väitöskirjaa *Sankareiden salaisuudet*, joka käsittelee urheilujournalismin roolia urheilusankareiden ja heidän sankaritarinoidensa rakentamisessa. Virtapohjan mukaan urheilu, kuten myös Euroviisut, on luonnostaan hyvinkin konkreettista kamppailua, jossa ”hyvä ja paha” asettuvat vastakkain. Toimittajat puolestaan kirjoittavat näissä kamppailuissa tehtyjen suoritusten pohjalta dramatisoituja kertomuksia, joiden keskiössä ovat urheilusankarit. (Virtapohja 1998, 239.) Sovellan siis urheilujournalismin ja sankaruuden suhteesta tehtyä tutkimusta omiin havaintoihini siitä, miten viihdeuutisoinnissa rakennetaan sankaruutta. Pidän myös mielenkiintoisena sankaruuden rakentumisen tarkastelua urheilusta poikkeavan tapausesimerkin kautta. Urheilusankari on usein kisan voittaja, mutta sankaruuden syntyminen ei aina vaadi sijoittumista ensimmäiseksi.

Seuraavassa luvussa esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen ja esitän tutkimuskysymykseni. Kolmannessa luvussa kerron tutkielmani aineistosta ja sen rajaamisesta sekä esittelen käyttämäni tutkimusmenetelmän. Neljännessä luvussa käyn läpi analyysini ja vastaan tutkimuskysymyksiini. Viides luku sisältää pohdintani analyysin tuloksista ja ajatuksiani mahdollisesta jatkotutkimuksesta.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Tässä luvussa käyn läpi tutkielmani keskeisimpiä käsitteitä sekä avaan tarkemmin tutkielmani kannalta relevanttia aiempaa tutkimusta. Ensimmäisessä alaluvussa 2.1 kerron representaation käsitteestä. Tämän jälkeen kerron tarkemmin alaluvun alaluvussa 2.1.1 sankaruuden ja journalismin välisestä suhteesta. Alaluvun alaluvussa 2.1.2 käyn lyhyesti läpi euroviisuedustajien representaatioita suomalaisessa mediassa. Alaluvussa 2.2 kerron suomalaisista iltapäivälehdistä ja alaluvussa 2.3 käsittelen viihdejournalismia ja sen erityispiirteitä. Viimeisenä alaluvussa 2.4 esittelen tutkielmani ongelmanasettelun ja tutkimuskysymykset.

2.1 Representaatio

Lyhyesti sanottuna *representaatiolla* tarkoitetaan jonkin asian uudelleen esittämistä (Knuutila ja Lehtinen 2010, 7–10; Paasonen 2010, 40). Sitä voidaan kuvailla tapahtumaksi, jossa esimerkiksi ihmisiin tai objekteihin yhdistetään tietynlaisia merkityksiä, jotka puolestaan antavat merkityksiä ympäröivälle maailmalle ja sen sosiaalisille suhteille. Representaatio ei kuitenkaan vain esitä tiettyä kohdetta vaan se myös samalla edustaa jotakin laajempaa kokonaisuutta ja tuottaa erilaisia arvotuksia, mielikuvia ja määritelmiä. (Paasonen 2010, 40–41.)

Representaatiot muokkaavat ihmisten käsityksiä edustamastaan ja esittämästään asiasta ja näin ovat osana rakentamassa sosiaalista todellisuutta ja luovat erilaisia kehyksiä todellisuuden ymmärtämiselle (emt., 41). Journalismilla on merkittävä rooli representaatioiden rakentajana ja muokkaajana, joten ei ole yhdentekevää, millä tavalla mediassa puhutaan eri ihmisryhmistä, henkilöistä, tapahtumista tai ilmiöistä. Representaatiot edustavat usein asioita, jotka eivät ole konkreettisesti läsnä. Tämä korostuu mediassa, koska median rooli on usein tehdä yleisölle läsnäolevaksi jotain sellaista, mikä on yleisön välittömän elinpiirin ulkopuolella. (Knuutila ja Lehtinen 2010, 10–11; Seppänen 2005, 82–84.) Harva suomalainen on esimerkiksi ollut katsomassa vuoden 2023 Euroviisujen finaalia paikanpäällä Liverpoolissa. Mediaesitykset ja niiden

rakentamat representaatiot ovatkin suurimmalle osalle ihmisiä ainut kosketuspinta finaalin tapahtumiin.

Representaatioiden rakentamisesta ja muovaamisesta puhuttaessa on oleellista huomioida myös se, etteivät median luomat representaatiot ole sattumanvaraisia esityksiä kohteestaan. Ne syntyvät aina toimituksessa tehtyjen valintojen tuloksena. Mediaesitystä tarkasteltaessa representaatio rakentuu useasta eri palasesta: kuva, kuvateksti, ingressi, otsikko ja itse leipäteksti ovat kaikki osa representaatiota. (Seppänen ja Väliaverronen 2013, 92–95.) Toimituksessa tehdään siis esimerkiksi valinta siitä, mikä suora sitaatti nostetaan otsikkoon tai millaisia metaforia jotakuta ihmistä kuvaillessa käytetään. Kaikki nämä valinnat, olivat ne sitten tiedostettuja tai tiedostamattomia, ovat mukana rakentamassa representaatiota ja niin ollen myös todellisuutta.

Tämän tutkielman ja oman ajatteluni keskiössä on konstruktivistinen lähestymistapa representaatioon, jossa representaation ajatellaan olevan vuorovaikutuksen ja kielen kautta muuttuvaa (Hall 1997, 25–26). Lähestymistavassa keskitytään analysoimaan sitä, millaista todellisuutta esimerkiksi jokin mediaesitys luo ja millaisia keinoja tämän todellisuuden rakentamiseen käytetään. Lähestymistavan keskiössä on siis kysymys siitä, millaisin keinoin representaatio antaa vaikutelman siitä, että se esittää todellisuutta. (Seppänen 2005, 95.)

2.1.1 Sankaruus mediassa

Aiempaa tutkimusta journalismin rakentamasta sankaruudesta löytyy lähinnä urheilujournalismin ja urheilusankaruuden näkökulmasta (Jaakkola 2010; Rantamäki 2009; Vande Berg 1998; Virtapohja 1998). Aihetta ei ole kuitenkaan juuri käsitelty urheilun tapausesimerkkien ulkopuolelta, vaikka media on yksi nykysankaruuden merkittävimmistä tuottajista (Virtapohja 1998, 48). Omassa tutkielmassani haluan keskittyä journalismin ja sankaruuden suhteeseen viihdemaailman tapausesimerkin kautta. Seuraavaksi avaan sankaruuden käsitettä ja sivuan aiheesta aiemmin tehtyä tutkimusta.

Perinteisesti sankarin on ajateltu olevan henkilö, joka onnistuu tekemään mahdolliseksi jotain sellaista, mikä vaikuttaa mahdottomalta. Sankari edustaa yhteiskunnan arvostamia arvoja ja piirteitä: hän on velvollisuudentuntoinen ihannekansalainen, joka uhmaa toiminnallaan ja teoillaan ennakko-oletuksia. (Kemppainen ja Peltonen 2010, 9–10; Vande Berg 1998, 184.) Usein sankaruuden edellytyksenä pidetään myös sitä, että sankarin teot ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä tai muuten yhteisön silmissä arvokkaita, koska sankarin aseman saavuttaminen on riippuvaista muiden arvostuksesta ja kunnioituksesta (Kemppainen ja Peltonen 2010, 13–14; Virtapohja 1998, 16–18). Koska eri kulttuureissa ja yhteisöissä arvostetaan eri asioita, sankaruus ei kuitenkaan ole samanlaista kaikkialla maailmassa vaan sen syntyminen on hyvinkin kulttuurisidonnaista (Vande Berg 1998, 184).

Kalle Virtapohja (1998) kuvaa journalistiikan väitöskirjassaan Sankareiden salaisuudet urheilusankaruuden olevan sankaruutta, joka syntyy huippu-urheilun kilpakentillä tehdyistä sankariteoista. Urheilija saa sankarin aseman muiden ihmisten sekä ajankohdan ja yhteiskunnallisen tilanteen sanelemien ehtojen mukaisesti. Sankari on symboli, joka tukee yhteisöä ja yhteisyyttä. (Virtapohja 1998, 16–17.) Ajatus on sovellettavissa myös oman tutkielmani aiheeseen. Euroviisut on kansainvälisten urheilukilpailujen tapaan laajasti mediassa seurattu kilpailu, jonka osanottajat edustavat omaa maataan. Heidän sankaritekonsa tapahtuu kilpailun esiintymislavalla: jos kilpailija menestyy Euroviisuissa hyvin, hän tuo mainetta ja kunniaa kotimaalleen ja tukee niin yhteisönsä yhtenäisyyttä.

Median rooli nykysankaruuden rakentajana on suuri. Yksi sankaruuden määritelmän peruspilareista on ollut läpi vuosisatojen se, että sankarista ja hänen sankariteoistaan kerrotaan tarinoita (Kemppainen ja Peltonen 2010, 9–12; Virtapohja 1998, 18). Nykypäivänä näiden sankaritarinoiden kertojina toimivat joukkoviestimet. Sankarit ovat mediabisnekselle jopa elinehto: media korostaa sankareina julkisuudenhenkilöinä pidettyjä ihmisiä, koska heidän myötänsä media pystyy tekemään itsestäänkin kiinnostavan. (Virtapohja 1998, 18–21). Media siis määrittelee millaisin kehyksin ja keiden sankariteoista puhutaan ja millaisia representaatioita niistä luodaan.

2.1.2 Euroviisuedustajat mediassa

Suomessa median suhtautuminen Euroviisuihin kilpailuna ja näin ollen myös euroviisuedustajiin on ollut skeptistä läpi Suomen euroviisuhistorian. Euroviisujen uutisoinnissa on korostunut narratiivi siitä, että Suomi yrittää yhä uudelleen näyttää menestystä kansainvälisillä areenoilla, mutta epäonnistuu siinä kerta toisensa jälkeen. Lordin voitto vuonna 2006 rikkoi tätä narratiivia jonkin verran, mutta epäilevä suhtautuminen Suomen voittomahdollisuuksiin ei ole kadonnut kilpailuja koskevasta uutisoinnista. (Pajala 2011, 405–407.) Koska Euroviisuissa kilpailija edustaa omaa kotimaataan, häneen liitetään suuret odotukset koko kansan edustamisesta, jolloin myös koko kansakunnan jaetut tunteet pettymyksestä, epäonnistumisesta ja häpeästä tiivistyvät yhteen esiintyjään ja esitykseen (Pajala 2007, 75–76). Kun Suomea edustaneet kilpailijat ovat kerta toisensa jälkeen tippuneet Euroviisuista ennen finaalia tai jääneet finaalissa kauas kärkipaikoista, vähenevät myös odotukset seuraavien vuosien menestyksestä.

Toisaalta suomalaiselle medialle on ollut tyypillistä myös ladata korkeat odotukset euroviisuedustajien voittomahdollisuuksiin. Kilpailijasta saatetaan leipoa voittajaa jo ennen finaaliapaikan ratkeamista. Jos menestys ei vastaa median asettamia odotuksia, rakentuu Suomen ja Suomen euroviisuedustajien ympärille yhä uudelleen melodramaattinen narratiivi kilpailijasta, jonka optimismisuus omaa suoritustaan kohtaan vaikuttaa yleisön silmissä sääliävältä. (Emt., 76–80.)

2.2 Iltapäivälehdet Suomessa

Suomessa on kaksi iltapäivälehteä, jotka ovat Sanoma Media Finlandin julkaisema *Iltasanomat* ja Alma Median julkaisema *Iltalehti*. Iltapäivälehtien erityispiirteisiin kuuluu sensaatiohakuinen ja voimakkaan visuaalinen sisältö, joka on tyyliltään usein päivälehtiä kepeämpää sekä helpommin ja nopeammin omaksuttavaa (Kivioja 2018, 33–34). Siinä missä niin sanotut ”vakavat lehdet”, kuten Suomen kontekstissa esimerkiksi Helsingin Sanomat, keskittyvät lähinnä julkiseen elämään, iltapäivälehtien uutisaiheissa korostuvat yksityiselämä, skandaalit ja juorut (emt., 35; Ruuskanen 2010, 100). Suomessa ei kuitenkaan ole samanlaista tabloidikulttuuria kuin esimerkiksi

Yhdysvalloissa tai Isossa-Britanniassa, ja suomalaiset iltapäivälehdet keskittyvät viihteellisen sisällön ohella vahvasti myös perinteiseen uutisjournalismiin (Kivioja 2018, 35–36).

Kiviojan (2008) mukaan iltapäivälehdillä on merkittävä rooli ajankohtaisten puheenaiheiden asettajina, koska ne muovaavat nopeasti suurista uutistapahtumista viihdyttävää ja helposti kulutettavaa sisältöä. Painettuja iltapäivälehtiä myydään vain irtonumeroina, joten lehti joudutaan myymään lukijoille joka päivä uudelleen, minkä takia ne ottavat asiakkaat aktiivisesti huomioon aihevalinnoissa ja uutisten tuottamisen nopeudessa (Kivioja 2008, 17–24). Ruuskanen (2010) kuvailee juuri tämän iltapäivälehtien toimintaa määrittelevän kaupallisuuden johtavan sensaatiohakuiseen uutisointiin: lukijoita houkutellaan ostamaan iltapäivälehti aina uudelleen ja uudelleen lööppien avulla. Näin iltapäivälehtien tärkeimmäksi uutiskriteeriksi muodostuu kiinnostavuus eli tavoite saada lehden potentiaalisen lukijan välitön huomio (Ruuskanen 2010, 105–107).

Lukijoille teetetyissä luottamustutkimuksissa iltapäivälehdet eivät pärjää yhtä hyvin kuin tilattavat päivälehdet. Esimerkiksi Reuters-instituutin vuonna 2023 teettämän Digital News Report -tutkimuksen Suomen maaraportin mukaan *Ilta-Sanomia* piti hyvin luotettavana 13 prosenttia ja *Ilta-lehteä* 12 prosenttia kyselytutkimukseen vastanneista. Ylellä vastaava luku oli 54 prosenttia ja Helsingin Sanomilla 37 prosenttia. Kuitenkin on huomioitavaa, että kyselyyn vastanneista yli 50 prosenttia piti *Ilta-Sanomia* ja *Ilta-lehteä* kumpaakin silti melko luotettavina. (Reuters Institute 2023.) Iltapäivälehtien viihteellinen uutisointitapa voi selittää päivälehtiä heikompaa luottamusta. Iltapäivälehtien karnevalistinen julkaisu ympäristö voi herättää epäluottamusta myös vakavien uutisten kohdalla (Kivioja 2018, 36–38). Päivälehtiin verrattuna alhainen luottamus ei kuitenkaan korreloi iltapäivälehtien kaupallisen menestyksen kanssa, koska *Ilta-Sanomien* ja *Ilta-lehti* pitävät Kansallisen mediatutkimuksen kärkipaikkoja. Vuonna 2023 julkaistussa tutkimuksessa *Ilta-Sanomien* oli Suomen suurin uutismedia ja *Ilta-lehti* Suomen suurin digitaalinen media (KMT 2023).

2.3 Viihdejournalismi

Viihdejournalismin rooli journalismin kentällä on monimutkainen ja kyseenalaistettu, koska se ei aina toimi perinteisen kriittisen uutisjournalismin pelisääntöjen mukaisesti (Kivioja 2008, 82; Van den Bulck, Paulussen ja Bels 2017, 46–47). Yksi paheksuntaa aiheuttava tekijä on viihdeuutisten perinteisestä uutisjournalismista eroavat löyhemmät ja skandaalinhakuiset uutiskriteerit. Uutisia kirjoitetaan esimerkiksi erilaisista tosi-tv-ohjelmista ja niiden käännteistä sekä näyttelijöiden ja muusikoiden yksityiselämästä, vaikka perinteisesti journalismissa tämän kaltaisten tapahtumien ei ajatella olevan uutisia. (Kivioja 2008, 69–70.)

Perinteisesti laadukkaan journalismin kriteereinä on pidetty myös selkeää ja ymmärrettävää kieltä, joka on tyyliään neutraalia ja saavutettavaa. Toimittajien tulisi välttää epäselviä ja sensaationhakuja ilmaisuja sekä mielipiteiden tai huhujen ilmaisua faktatietona. (Van den Bulck, Paulussen ja Bels 2017, 50–51.) Viihdeuutiset eivät aina saavuta näitä standardeja. Koska viihdeuutisten aiheissa korostuvat skandaalit, juorut ja ihmissuhteet, se näkyy usein myös niiden tyyliin: niiden kieli on usein kärkeästä ja liioittelevaa (Kivioja 2008, 82). Toisaalta sensaatiohakuisuus ja klikkiotsikot eivät ole iltapäivälehdissä julkaistujen viihdeuutisten erityispiirre vaan samankaltaiset elementit toistuvat myös iltapäivälehtien muissa uutisissa.

Monet tutkijat pitävät viihdeuutisten ja niille ominaisten piirteiden voimakasta yleistymistä ongelmallisena. Löyhien uutiskriteerien lisäksi huolta aiheuttaa myös viihdeuutisten tietolähteiden mahdollinen epäluotettavuus. Tietolähteinä toimivat usein esimerkiksi sosiaalinen media ja mediahuomiota toivovien PR-toimistojen lähettämät tiedotteet, jolloin lähteiden motivaatioista ja tietojen luotettavuudesta ei ole täyttä varmuutta. (Van den Bulck, Paulussen ja Bels 2017, 50.)

2.4 Ongelmanasettelu ja tutkimuskysymykset

Tutkielmani ensimmäisenä tavoitteena on selvittää, millaisin kehyksin suomalainen media on uutisoinut Käärijän tappiosta vuoden 2023 Euroviisuissa. Tutkielmani toisena tavoitteena on tämän esimerkkitapauksen kautta selvittää sitä, millainen rooli

iltapäivälehdillä ja viihdejournaleilla on sankaruuden rakentamisessa. Aiempaa tutkimusta aiheesta löytyy suurimmalta osin vain urheilun puolelta. Mielestäni on kuitenkin relevanttia tutkia aihetta myös toisenlaisen viihteen näkökulmasta.

Oleellinen huomio tutkimukseni teoreettisessa viitekehyksessä ja tutkimuskysymysten asettelussa on hypoteesini aineistoksi valikoitujen uutisten luomista kehyksistä. Ennakko-oletukseni siis on se, että tutkielman tulokset osoittavat, että *Ilta-Sanomien* Käärijän euroviisutappiota käsittelevien uutisten kehykset luovat representaatiota Käärijästä jonkinlaisena kansallissankarina.

Tutkimuskysymykseni ovat:

1. Miten *Ilta-Sanomien* viihdeuutisissa kehystettiin Käärijän tappio vuoden 2023 Euroviisuissa?
2. Millaista sankaruutta nämä kehykset rakentavat?

3 AINEISTO JA METODI

3.1 Aineisto

Tutkielmani aineisto koostuu 16:sta *Ilta-Sanomien* verkkolehden viihdeosastolla julkaistusta Käärijää käsittelevästä uutisesta. Valitsin aineistoni lähteeksi *Ilta-Sanomien*, koska haluan tutkielmassani tarkastella Käärijän euroviisutappion kehystämistä juuri viihdejournalismiin näkökulmasta. Koska Suomessa iltapäivälehdillä on merkittävä rooli viihdejournalismiin tuottajina (Kivioja 2008), *Ilta-Sanomien* valitseminen tarkasteltavaksi mediaksi on tutkielmani tavoitteiden kannalta mielekästä.

Kriteerinäni oli myös maksumuuttoman median valitseminen, koska haluan tutkielmani aineiston olevan mahdollisimman suuren yleisön tavoitettavissa. Syyskuussa 2023 julkistetun Kansallisen mediatutkimuksen mukaan *Ilta-Sanomien* on Suomen suurin uutismedia, ja se tavoittaa viikoittain yli 3 miljoonaa lukijaa (KMT 2023). Muista maksuttomista uutismedioista esimerkiksi *Yle* rajautui tutkielmani ulkopuolelle, koska se vastaa Uuden Musiikin Kilpailun järjestämisestä. Koska Suomen euroviisuedustajat valitaan kyseisen kilpailun kautta, halusin valita tutkielmani aineiston mediasta, jolla ei ole vastaavia kytköksiä kilpailuun.

Koska Käärijästä on Euroviisujen finaalin jälkeen uutisoitu verrattain paljon, jouduin tekemään selkeitä rajoituksia aineistooni, jotta siitä ei tulisi kandidaatintutkielman laajuuteen verrattuna liian runsas. Käärijän euroviisutappioon liittyviä uutisia julkaistiin erityisen paljon heti finaalin jälkeen, joten päätin rajata tutkielmani aineiston finaalin jälkeisenä päivänä eli 14.5. julkaistuihin uutisiin. Valitsin näin tiukan aikarajauksen, koska aiheesta kirjoitettiin Euroviisujen jälkeen hyvin paljon. Valitsemalla tarkasteltavaksi vain yhtenä päivänä julkaistut uutiset pystyin selkeimmin rajaamaan aineistostani tarpeeksi tiiviin mutta samaan aikaan tarpeeksi monipuolisen, jotta kehysanalyysin tekeminen olisi mahdollista. Koska päiväksi rajautui heti finaalin jälkeinen päivä, aineisto ja sitä kautta analyysini keskittyy siis nimenomaan Käärijän tappion mediassa synnyttämiin ensireaktioihin.

Etsin aineistonani toimivat uutiset *Ilta-Sanomien* verkkolehden hakukoneella. Hain uutisia hakusanalla ”Käärijä” määrittelemältäni aikajaksolta ja merkitsin hakukoneessa tulosten osastoksi viihteen. Käytin hakusanana pelkästään artistin nimeä, koska havaitsin, että sillä sain laajimman määrän tuloksia. Esimerkiksi hakusana ”Käärijä ja Euroviisut” ei tuottanut laajempia tai muuten erilaisia tuloksia vaan pikemminkin rajasi aineistosta pois uutisia, jotka totesin aiempien hakujen perusteella relevanteiksi. Rajasin hakukoneella löytämästäni aineistosta ulkopuolelle mielipiteelliset tekstit, kuten kommentit ja pääkirjoitukset, koska tutkielmassani keskityn nimenomaan viihdeuutisointiin.

Hakukone näytti myös uutisia, jotka oli luokiteltu viihdekategorian sijaan musiikkikategoriaan. Vaikka musiikki on viihteen alakategoria, rajasin uutiset aineistoni ulkopuolelle, jotta aineistorajaukseni pysyisi mahdollisimman yksiselitteisenä. Jätin aineistoni ulkopuolelle myös sellaiset artikkelit, jotka käsittelivät Käärijän euroviisutappiota ja siihen liittyviä tapahtumia vain ohimennen. Viimeisenä rajasin aineistoni ulkopuolelle vielä uutistoimisto *STT*:n uutiset, koska *Ilta-Sanomat* ei ole ollut mukana kyseisten uutisten kirjoittamisessa eikä *STT*:llä ole viihdeuutisiin keskittyntä osastoa.

Olen listannut aineistoni taulukkoon julkaisuajankohdan mukaan (liite 1). Numeroin aineistoni artikkelit numeroin 1–16 niin, että 1 on ensimmäisenä julkaistu uutinen ja 16 on viimeisimpänä julkaistu uutinen. Viittaan aineistoni artikkeleihin näillä numeroilla analyysivaiheessa.

3.2 Metodi

Valitsin tutkielmani metodiksi *kehysanalyysin*, joka on alun perin sosiologi Erving Goffmanin (1986) kehittämä tutkimusmenetelmä. Sen keskeisiä käsitteitä ovat kehys (frame) ja kehystäminen (framing). Kehyksen voi kuvailla olevan tulkintakehikko ja kehystämisen puolestaan olevan asioiden käsittämistä näiden tulkintakehikkojen kautta. Goffmanin teorian lähtökohtana on ajatus siitä, että aina kun ihminen saapuu johonkin tilanteeseen, hän tulkitsee erilaisten vihjeiden perusteella näkemäänsä ja

kokemaansa. Näiden havaintojen perusteella ihminen pyrkii vastaamaan kysymykseen ”mitä täällä on meneillään”. (Goffman 1986, 8.)

Vaikka kehysanalyysin historia juurtuu sosiologian kentälle, se on toimiva tutkimusmenetelmä myös journalistiikan tutkimukseen. Viestintätieteilijä Erkki Karvosen (2000) mukaan kehyksen käsite on toimiva työkalu journalistisen maailman hahmottamisen analyysiin. Kehysanalyysiä voi soveltaa yksittäisten mediatekstien tarkasteluun, mutta myös laajemmin journalismiin ilmiönä. Karvonen määrittelee kehystämisen ”valikoivaksi kontekstualisoinniksi” eli tapahtumaksi, jossa toimittaja tiedostaen tai tiedostamatta valikoi tiettyjä kehyksiä ohjaamaan mediatekstin tulkintatapaa. (Karvonen 200, 78–82.)

Kehystämisen voi siis kuvailla olevan muokkausten ja valintojen prosessi, jolla mediaesitystä tuotetaan. Journalistien käyttämät kehystämisen keinot ovat työn rutiinien kautta syntyneitä vakiintuneita tapoja. Ne ovat erilaisia visuaalisia, kielellisiä ja äänellisiä keinoja, joiden avulla maailman tapahtumista ja ilmiöistä rakennetaan eli kehystetään tietynlainen kuva. Kehykset ovat tapa havainnoida, tunnistaa ja nimetä asioita. (Seppänen ja Väliaverron 2013, 97–98.) Journalismissa käytettyjä kehystämisen keinoja ovat esimerkiksi kuvavalinnat, tekstissä käytetyt sanavalinnat ja otsikointi. Eriytyisen vahvana kehystämisen keinona pidetään metaforien käyttämistä tekstissä. Metaforien tehokkuus kehystämisen keinona perustuu niiden kykyyn tiivistää merkityksiä ja vedota ihmisten tunteisiin. (Emt, 100.)

Kehysanalyysin tulokset eivät ole aina yksiselitteisiä, joten kehysten määrittelyssä ei voida aina saavuttaa täyttä yksimielisyyttä. Koska kehysanalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä, pieni tulkinnanvaraisuus on ymmärrettävää. (Horsti 2005, 51.) Laadullinen tutkimus on luonteeltaan hyvin tutkijalähtöistä. Aineistosta löydetty kehykset voisivat olla hieman erilaiset, jos tutkimuksen olisi tehnyt joku toinen tutkija, koska havaintoihimme vaikuttavat tiedostamattomalla tasolla aikaisemmat kokemuksemme ja arvomme. (Eskola ja Suoranta 1998, 14.)

Tutkimuksessani hyödynnän kehysanalyysia aineistolähtöisesti eli en suoraan käytä jonkin valmiin tutkimuksen raameja määritellessäni aineistosta löytämiäni kehyksiä. Aineistolähtöisessä lähestymistavassa teoria rakentuu empiirisestä aineistosta käsin ikään kuin alhaalta ylöspäin ja sen perustana on nimenomaan tutkimusta varten kerätty, tarpeeksi selkeästi rajattu aineisto (emt, 15). Tutkielmassani selvitän kehysanalyysin keinoin, millaisin kehyksin *Ilta-Sanomien* viihdeuutiset kehystävät Käärijän tappiota Euroviisuissa ja millaisia sankaruuden representaatioita löydetyt kehykset luovat. Analyysissä keskityn aineistonani olevien uutisten tekstiosuuksiin eli en huomioi uutisten kuvia ja niiden kuvatekstejä tai videoita.

Aloitin analyysini erittelemällä aineistoni uutisista kohdat, joissa käsitellään Käärijän tappiota Euroviisuissa. Keskityin näiden kohtien analysoinnissa siihen, millaisilla sanoilla, ilmaisuilla ja metaforilla finaalin lopputulosta kuvailtiin. Kiinnitin huomiota myös siihen, mitä asioita uutisten otsikoihin ja ingresseihin oli nostettu sekä siihen, keiden ääni uutisissa pääsi kuuluviin esimerkiksi suorien sitaattien kautta. Näin erottelin, millaisten painotusten kautta asiasta uutisoitiin, ja toisaalta keskityin myös siihen, millaiset näkökulmat oli suljettu uutisoinnista pois. Kävin uutiset yksitellen läpi keskittyen näihin elementteihin ja tein jokaisen uutisen sisällöstä muistiinpanot. Lopuksi vertailin muistiinpanoja keskenään ja kirjasin ylös uutisissa laajemmin toistuvat elementit.

4 ANALYYSI

Seuraavaksi siirryn tutkielmani analyysiosioon. Ensimmäisenä esittelen aineistosta löytämäni kehykset yksitellen. Käyn kehykset läpi esiintyvyyden mukaan siten, että esittelen ensimmäisenä yleisimmän kehyksen ja viimeisenä harvinaisimman. Sen jälkeen käyn läpi kehyksien Käärijästä rakentamaa sankaruutta vertaillen omia havaintojani aiempaan tutkimuskirjallisuuteen. Analyysin lopussa vastaan vielä esittämiini tutkimuskysymyksiin.

4.1 Aineistosta löydetty kehykset

Aineistoni koostui yhteensä 16:sta *Ilta-Sanomien* viihdeosastolla julkaistusta Käärijän euroviisutappiota käsittelevästä uutisesta. Näistä uutisista erotin kolme eri kehystä, jotka nimesin seuraavasti: riistetty voitto, kansan suosikki ja karvas tappio. Listasin kehykset taulukkoon visualisoidakseni selkeämmin niiden jakautumista aineiston uutisissa (liite 2). Seuraavaksi esittelen kehykset esiintyvyyssjärjestyksessä niin, että ensin esittelen yleisimmin esiintyvän kehyksen eli riistetyn voiton kehyksen ja viimeisenä harvinaisimman eli karvaan tappion kehyksen.

4.1.1 Riistetty voitto

Yleisin aineistossani esiintyvä kehys on riistetyn voiton kehys, joka löytyy 13 artikkelista. Riistetyn voiton kehyksen keskiössä on ajatus siitä, että euroviisufinaalin lopputulos on epäoikeudenmukainen. Tätä mielikuvaa epäoikeudenmukaisuudesta rakennetaan erilaisten kärjistettyjen ilmaisujen ja sanavalintojen kautta. Kehys muodostuu etenkin finaalin pisteytyksen, ammattilaisraatien toiminnan ja Loreenin voiton kuvailun ympärille. Kehyksessä vastuu lopputuloksesta maalautuu ammattiraatien syyksi. Loreenista puolestaan syntyy mielikuva Käärijältä epäreilusti voiton riistäneenä voittajana, joka saavutti ensimmäisen sijan vain ammattilaisraatien ansiosta. Finaalissa Loreen sai ammattilaisraadeilta 340 pistettä ja Käärijä 150. Yleisöpisteitä Loreen sai 243 ja Käärijä 376. (Yle 14.5.2023b.)

Kehyksessä Käärijän tappio esitetään tapahtumana, jossa ammattilaisraadit ja Loreen ovat aktiivisia tekijöitä ja Käärijä puolestaan passiivinen. Useassa kehyksen uutisessa esimerkiksi toistuu ilmaisu siitä, että ammattilaisraatien antamat pisteet ”koituivat Käärijän kohtaloksi” (artikkelit 2, 3, 10 ja 15). Metafora ”koitua kohtaloksi” rakentaa mielikuvaa siitä, että kisan lopputulos ei ollut Käärijän itsensä hallittavissa vaan hän on pikemminkin vain ennalta määrättyä kohtalooan elävä ”uhri”. Ilmaisu vastuuttaa tappion ammattilaisraadin harteille: jos raati olisi jakanut pisteensä toisin, Käärijänkin kohtalo olisi voinut olla erilainen. Tämä ajatus saa vahvistusta myös esimerkiksi artikkelista 7, jossa Suomen kuvaillaan voittaneen semifinaalissa Loreenin ylivoimaisella pistepotilla, kun semifinaalissa ääniä antoi vain yleisö. Semifinaalin tulosten kuvailu heijastettuna ammattilaisraadin toiminnan kuvaamiseen osaltaan rakentaa todellisuutta, jossa finaalissa raatien antamat äänet sinetöivät Käärijän kohtalon.

Oleellinen kehystä määrittelevä tekijä on myös huomio siitä, ettei yhdessäkään aineistoni uutisessa käsitelty sitä, mitkä tekijät mahdollisesti selittävät ammattilaisraatien Käärijälle antamaa pistemäärää. Uutisissa ei siis esimerkiksi kerrottu millaisiin asioihin raadit kiinnittivät esityksissä huomiota. Tällainen yksipuolinen raportointi vahvistaa kehyksen esittämää todellisuutta oikeana näkökulmana, kun tapahtumalle ei pyritä hakemaan selitystä raatien tuomarointikriteerien ja Käärijän euroviisuesityksen suhteesta toisiinsa. Tämä jälleen pelkistää roolit niin, että Käärijä itse näyttäytyy passiivisempänä osapuolena loppuratkaisussa ja ammattilaisraati puolestaan korostuu jokseenkin mielivaltaisena lopputuloksen ratkaisijana.

Finaalin jälkeen etenkin sosiaalisessa mediassa heräsi paljon keskustelua siitä, pitäisikö Euroviisujen sääntöjä muuttaa niin, että ammattilaisraatien äänien painoarvo ei olisi yhtä suuri yleisöäänien kanssa. Jotkut myös ehdottivat, että ne poistettaisiin kokonaan. Monet toivoivat, että yleisö voisi valita voittajan. Tämä julkinen keskustelu näkyy myös riistetyn voiton kehyksen uutisissa. Uutisissa toistuu hypoteettisten skenaarioiden kuvailut siitä, miten kisa olisi voinut vaihtoehtoisesti päättyä. Esimerkiksi artikkelissa 5 lopputuloksesta puhutaan näin: ”Loreen siis nappasi voiton ammattilaisraatien äänillä. Jos ammattilaisten ääniä ei laskettaisi, Käärijä olisi voittanut ylivoimaisesti”. Artikkelissa

2 lopputulosta kuvaillaan puolestaan näin: ”Jos yleisö olisi saanut päättää, olisi Suomi ollut kirkas voittaja”. Kehyksen uutisissa toistuu siis leikkittely ajatuksella siitä, että Käärijä olisi voinut voittaa finaalin, jos säännöt olisivat olleet erilaiset. Tällaiset kehyksessä toistuvat ilmaisut tukevat ajatusta riistetystä voitosta. Niillä luodaan vastakkainasettelua Käärijän ja häntä äänestäneen yleisön sekä Loreenin ja hänelle paljon pisteitä antaneiden ammattilaisraatien välille.

Käärijän saaman suuren yleisöpistemäärän korostaminen sanavalinnoilla kuten ”voittaa ylivoimaisesti” ja ”kirkas voittaja” korostavat pisteiden erityisyyttä ja suuruutta, mutta artikkeleista ei löydy vastaavia kuvauksia Loreenin saamalle ylivoimaiselle määrälle ammattilaisraatien pisteitä. Näin ammattilaisraatien antamat pisteet näyttäytyvät vähempiarvoisina eikä yhtä merkittävänä saavutuksena, vaikka kilpailun sääntöjen mukaisesti ne ovat puolet kokonaispisteistä ja näin ollen yhtä merkittäviä kuin yleisöäänestyksessä kerätyt pisteet.

Samankaltaiset pisteitä eriarvoistavat ja Loreenin voittoa epäoikeudenmukaiseksi kehystävät kuvailut ja ilmaisut ovat toistuva elementti kaikissa riistetyn voiton kehyksen uutisissa. Esimerkiksi artikkelissa 4 pisteiden jakautumista kuvaillaan seuraavasti:

”Suomi sai maistaa karvasta kalkkia, kun Ruotsin Loreen vei lauantaina voiton Euroviisujen finaalissa suoraan Käärijän nenän edestä.

Käärijä sai ylivoimaisesti eniten yleisöäänäniä, mutta Loreen kiilasi ohi ammattilaisraadin, eli juryn, äänillä.”

Käärijän saamaa suurta yleisöäänien määrää painotetaan ilmaisulla ”ylivoimainen”. Loreenin puolestaan kuvaillaan ”kiilanneen” ohi ammattilaisraadin äänten avulla. Ilmaisuu tukee ajatusta riistetystä tai epäoikeudenmukaisesta voitosta, koska ”ohi kiilaaminen” liitetään usein ajatukseen ohittamisesta, jolloin siihen liittyy negatiivissävytteinen mielikuva.

4.1.2 Kansan suosikki

Toiseksi yleisin aineistoni kehys on kansan suosikin kehys, joka löytyy 10 artikkelista. Kehyksessä korostuu Käärijän suosio niin suomalaisyhteisön kuin laajemmin euroviisuyleisön keskuudessa. Se rakentuu pääasiallisesti euroviisuyleisön ja Käärijän fanien reaktioiden kuvailuista niin finaalin tapahtumiin kuin artistin kotiinpaluuseen. Kuvailuissa korostuvat tähteyttä ja suosiota kuvaavat sanavalinnat ja metaforat.

Kehyksessä Käärijän suuri suosio yleisön keskuudessa peilaantuu ajatukseen siitä, että Käärijä on suosionsa vuoksi ikään kuin finaalin henkinen voittaja. Tämä ajatus näkyi hyvin siinä, millä tavalla häntä kuvaillaan uutisissa. Käärijästä käytetään esimerkiksi ilmaisuja ”viisujen ehdoton tähti” (artikkeli 2), ”Suomen euroviisusankari” (artikkeli 8), ”kansan suosikki” (artikkeli 9) ja ”yleisön voittaja” (artikkeli 15). Tällaiset yleisön suosiota korostavat sanavalinnat vahvistavat ajatusta siitä, että kansan silmissä Käärijä on Euroviisujen todellinen voittaja. Tämä havainto liittyy osittain riistetyn voiton kehysten kanssa, jossa keskiöön nousevat ammattilaisraatien jakamat pisteet. Yleisön hyväksynnän korostaminen vahvistaa aiempia havaintojani siitä, että uutisoinnissa annetaan enemmän painoarvoa yleisöäänille ja niitä pidetään merkittävämpänä saavutuksena kuin ammattilaisilta saatuja pisteitä.

Kehyksen tunnuspiirteitä ovat myös voimakkaat ja tunteilla latautuneet kuvailut siitä, miten yleisö suhtautui Käärijään niin viisufinaalissa Liverpoolissa kuin myös artistin palatessa Suomeen. Esimerkiksi artikkeleissa 2 ja 4 kuvaillaan Käärijän finaalissa saamia kannatushuutoja ”käsistä lähteneeksi Käärijä-mylvinnäksi”, joita kisan juontajat joutuivat useampaan otteeseen rauhoittelemaan. Artikkelissa 12 puolestaan kuvaillaan artistin saamaa vastaanottoa Helsinki-Vantaan lentokentällä näin:

”Voittaja-huudot kaikuivat lentoaseman tuloaulassa. Ihmiset pomppivat, että he näkisivät edes vilauksen viisuedustajastamme, joka halaili faneja ja otti yhteiskuvia onnekkaiden kanssa. (...) Ihmiset kiljuivat, huusivat ja yrittivät raivata tiensä Käärijän luokse.”

Yleisön ja fanien käytöksestä käytetyt kuvailut rakentavat kuvaa Käärijä-huumasta, joka villitsee kansaa. Kuvailuissa käytetyt ilmaisut kuten mylvintä ja tien raivaaminen

yhdistyvät ajatuksena kovaäänisyyteen ja suureen, jopa hallitsemattomaan, ihmismassaan. Ne ovat kärjistettyjä kuvauksia, jotka synnyttävät lukijassa tunnereaktion ja ikään kuin nostavat Käärijän tähdeksi, josta kaikki haluavat palan itselleen. Samalla ilmaisut myös kuvailevat yleisön intohimoista suhtautumista artistiin.

Kansan suosikki -kehys siis rakentaa ajatusta siitä, että yleisön silmissä Käärijä oli todellinen voittaja kilpailun virallisesta tuloksesta huolimatta. Hänet nostetaan tähdeksi, jota kansa ihailee ja pitää sankarina. Tämä ajatus kulminoituu erityisen hyvin julkisuudenhenkilöiden sosiaalisen median päivityksistä nostettuihin kommentteihin, jotka ikään kuin edustavat laajemmin kansan ääntä uutisoinnissa. Artikkelissa 9 kerrotaan, kuinka suomalaiset julkisuudenhenkilöt kommentoivat Käärijän tappiota Twitterissä. Esimerkiksi Sami Kurosen kerrotaan ilmoittaneen Käärijän olevan moraalinen voittaja ja Arman Alizadin kuvailleen, että ”Käärijä voitti kansan ja maailman”. Artikkelissa 6 puolestaan kerrotaan siitä, miten julkisuudenhenkilöt ovat kirjoittaneet artistia ylistäviä kommentteja Käärijän Instagram-julkaisuun, jossa hän pyysi anteeksi tappiotaan. Artikkeliin on nostettu esimerkiksi Maaret Kallion kommentti: ”Ei niin mitään anteeksipyydettävää, teit historiaa ja yhtenäistit suomalaisia. Se on viisuvoittoa suurempaa!”. Kehyksessä nämä julkisuudenhenkilöiden kommentit toimivat ikään kuin vahvistuksena jo kansan keskuudessa vallitsevalle konsensukselle siitä, että Käärijä todella on koko kansan suosikki – julkisuudenhenkilöitä myöten.

4.1.3 Karvas tappio

Harvinaisin aineistostani löytyvä kehys on karvaan tappion kehys. Se löytyi vain neljästä artikkelista. Karvaan tappion kehyksessä keskitytään Käärijän omiin kokemuksiin ja tunteisiin euroviisufinaalin lopputuloksesta. Käärijä ilmaisi heti finaalin jälkeisissä haastatteluissa avoimesti olevansa pettynyt siihen, ettei hänen suorituksensa riittänyt ensimmäiseen sijaan. Karvaan tappion kehys rakentuu nimenomaan artistin omien haastatteluiden ja kommenttien ympärille. Kehyksen tunnuspiirteitä ovat Käärijän haastatteluista uutisiin nostetut suorat sitaatit, joissa hän kommentoi omaa suoritustaan tai viisufinaalin lopputulosta pettyneestä näkökulmasta. Kehyksen keskiössä ovat myös tavat, joilla toimittajat kuvailevat artistin finaalin jälkeistä mielialaa

ja olemusta. Kehyksessä tappioon liittyvät negatiiviset tunteet yhdistyvät näin artistiin itseensä eikä ulkopuolisiin tekijöihin, kuten ammattilaisraateihin tai yleisöön. Tämä erottaa kehyksen selkeästi riistetyn voiton ja kansan suosikin kehyksistä.

Kaikissa kehyksen uutisissa siis kuvaillaan jollain tapaa Käärijän pettymystä toiseen sijaan. Yleisimmin pettymyksen tunne ja mielikuva karvaasta tappiosta nousevat esiin Käärijän haastatteluista nostetuista suorista sitaateista. Sitaatit asettavat ajatukset vahvemmin Käärijän omiksi sanoiksi kuin epäsuorat lainaukset leipätekstissä, jolloin artistin omat tunteet välittyvät niistä voimakkaammin. Siksi on mielenkiintoista havainnoida, millaisia suoria sitaatteja tekstiin on nostettu. Esimerkiksi artikkelissa 4 Käärijä kuvailee tuntemuksiaan välittömästi Euroviisujen finaalin jälkeen näin, kun häneltä kysytään miltä yleisön kannustus tuntui ääntenlaskun aikana:

”Käärijä kommentoi kirvelevää tappiotaan suomalaismedialle heti finaalin jälkeen. Hän kertoi, että yleisön mylvintä tuntui hyvältä.

– Totta kai se tuntuu hyvältä, mutta siinä vaiheessa, kun tajuat ettet voita, niin ei sekään täysin lievitä sitä oloa. Kaikille sanoin, että voitan tämän ja en voittanut. Olen vähän pettynyt, mutta elämä jatkuu.”

Myös kehyksen artikkeleissa 2 ja 13 pettymys tulee vahvimmin ilmi nimenomaan suorista sitaateista. Kun kehyksen uutisissa pettymyksen tunnetta kuvaillaan toistuvasti tätä kautta, tunne yhdistyy nimenomaan Käärijään itseensä hänen itsensä toimesta. Kehyksen uutisissa ei esimerkiksi muiden henkilöiden haastattelujen kautta tai yleisön reaktioiden kautta osoiteta, että kukaan muu tuntisi pettymystä Käärijää kohtaan. Kuten kahdessa muussa kehyksessä tulee ilmi, viisutappion aiheuttamat negatiiviset tunteet kohdistuvat aineiston uutisissa enemmänkin Euroviisujen pisteytysjärjestelmään, vastakisaajaan eli Loreeniin ja ammattilaisraateihin.

Kehykselle tunnusomaista on myös se, millaisia sanoja leipätekstissä käytetään tappion kuvailusta yhdistettynä Käärijän kommentteihin. Kuten ylempänä olevassa lainauksessa näkyy, artikkelissa 4 toimittaja kuvailee Käärijän kommentoineen ”kirvelevää tappiotaan”. Artikkelissa 2 Käärijää kuvaillaan väsyneeksi ja pettyneen oloiseksi ja artikkelissa 14 kerrotaan, että ”Käärijä oli toiseen sijaansa pettynyt”. Artikkelissa 4 myös

kerrotaan Käärijän toivoneen voivansa juhlistaa euroviisuvoittoa torilla suomalaisten kanssa. Tällaisten pettymyksen tunnetta kuvailevien ilmaisujen toistuminen vahvistaa, että tappio Euroviisuissa oli Käärijälle henkilökohtaisesti vaikea asia. Ajatusta pettymyksestä vahvistavat myös kuvailut siitä, mitä Käärijä haaveili tapahtuvan viisufinaalin jälkeen.

Näitä haaveiluja puolestaan tukee kehyksen uutisissa nousevat huomiot siitä, mitä Käärijä itse oletti viisufinaalissa tapahtuvan. Artikkelissa 14 kuvaillaan, kuinka ”Käärijä lähti hakemaan Liverpoolista voittoa”. Artikkelissa 12 Käärijä puolestaan itse kommentoi asiaa näin:

”Tiedotustilaisuudessa ihmeteltiin Käärijän voittopuheita. Niitä pidettiin hyvin epäsuomalaisina. (...)

– Mä olin itsevarma, että voitan tämän kisan. Lopulta tulos oli toinen ja se oli iso pettymys.”

Käärijän euroviisufinaalia edeltänyt itsevarmuus ja tappion aiheuttama pettymyksen tunne siis rinnastuvat toisiinsa kehyksessä. Silloin Käärijän kokema pettymyksen tunne välittyy entistä vahvemmin, kun siihen yhdistyvät kuvaukset artistin omasta itsevarmuudesta ja korkeista odotuksista.

4.2 Kehysten rakentama sankaruus

Tässä osuudessa tutkin sitä, millaista sankaruutta aineistosta löytämäni kehykset rakentavat Käärijän ympärille. Vertaan kehysanalyysin tuloksia erityisesti Kalle Virtapohjan (1998) tutkimukseen urheilusankaruudesta ja sen määrittelystä. Hyödynnän myös Ilona Kemppaisen ja Ulla-Maija Peltosen (2010) määritelmiä sankaruudesta ja sankaruuden eri lajeista.

Virtapohja (1998) kuvailee median urheilusankareiden syntyvän kolmivaiheisessa prosessissa. Ensimmäisenä urheilijan tulee osoittaa karsintakilpailussa kyvykkyytensä kansalliseen tehtävään. Sitten media saattelee tämän valitun urheilijan valtaviin menestysodostusten kanssa kisamatkalle. Seuraavaksi urheilija voittaa kisan, jolloin hänelle asetetut odotukset täyttyvät. Jotta urheilijasta syntyy sankari, täytyy median

seurata tiiviisti tätä kolmivaiheista matkaa. Urheilijan kotimaassa tiedotusvälineiden kautta kisoja seuraavan yleisön täytyy saada tuoreeltaan tieto urheilijan menestyksestä. Tiedotusvälineiden täytyy myös näyttää yleisölle sankarin ja hänen kannattajajoukkojensa juhlatunteet, jotta tunteet välittyvät median kautta kisoja seuraavalle yleisölle. (Virtapohja 1998, 49.) Median rooli sankarin lopullisessa syntymisessä on siis suuri, koska sankareiden tarinat ja sankariteot tulevat kansan tietoisuuteen nykypäivänä tiedotusvälineiden kautta.

Tätä prosessia voidaan soveltaa aineistooni. Käärijä voitti ylivoimaisesti Suomen karsintakilpailun ja näin osoitti olevansa kyvykäs kansalliseen tehtävään eli tässä tapauksessa Euroviisuihin. Media uutisoi aktiivisesti Käärijän euroviisumatkasta aina Suomen karsintakilpailusta finaaliin asti. Käärijää pidettiin Suomen ensimmäisenä realistisena mahdollisuutena voittaa Euroviisut sitten vuoden 2006 jälkeen. Nämä suuret odotukset menestykselle olivat laajasti esillä suomalaisissa joukkoviestimissä. Vaikka Käärijä ei lopulta voittanut kisaa, hänen suorituksensa oli silti historiallinen ja näin täytti ainakin tiettyssä määrin median ja yleisön odotukset. Esimerkiksi kansan suosikki -kehyksessä tulee esille media aktiivinen raportointi Virtapohjan (1998) määrittelemästä kannatusjoukkojen juhlatunteen jakamisesta ja sen välittämisestä eteenpäin tapahtumaa median kautta seuraavalle yleisölle.

Urheilusankaruuden määritelmään kuuluu vahvasti vaatimus voitosta, mutta voittaminen ei ole ainoa tapa saavuttaa sankarin asema. Ratkaiseva ero urheilukilpailujen ja Euroviisujen välillä on tapa, jolla voitto saadaan. Urheilussa voitto tai häviö perustuu selkeämmin urheilijan omaan toimijuuteen, kun taas Euroviisujen kaltaisessa kilpailussa niin tuomaristolla kuin yleisöllä on mahdollisuus jakaa pisteitä kilpailijalle. Kuten riistetyn voiton ja kansan suosikin kehyksistä käy ilmi, yleisön suosiota pidetään lähes symbolisena voittona. Tämä näkyy esimerkiksi kansan suosikin kehyksessä toistuvissa Käärijää ylistävissä ilmaisuissa kuten ”viisujen ehdoton tähti” (artikkeli 2) ja ”yleisön voittaja” (artikkeli 15). Tätä ajatusta vahvistaa myös riistetyn voiton kehyksessä ilmenevä ero siinä, millaisella tavalla ammattilaisraatien ja yleisön jakamista pisteistä kerrotaan.

Sankarin ei siis välttämättä tarvitse saavuttaa kaikkia korkeimpia odotuksia, vaan sankarin määritelmän ytimessä on ennen kaikkea se, että sankarin yhteisö arvostaa hänen sankaritekoaan. (Kemppainen ja Peltonen 2010, 13–14). Etenkin kansan suosikin kehyksessä korostuvat Käärijän oman yhteisön, eli tässä tapauksessa suomalaisten, hyväksyntä sekä kunnioitus. Koska yhteisön silmissä Käärijän toinen sija Euroviisuissa nähdään merkittävänä tekona, hän voi saavuttaa sankarillisen aseman yhteisössään. Ratkaiseva tekijä ei siis lopulta ole kisan lopputulos vaan se, miten kyseiseen lopputulokseen reagoidaan.

Kun näitä havaintoja heijastetaan aiempaan tutkimukseen suomalaisen median suhtautumisesta Euroviisuihin ja euroviisuedustajiin, Käärijän ympärille rakentuvaa sankaruutta voi olla vielä helpompi ymmärtää. Mediassa on korostunut läpi vuosien narratiivi siitä, ettei Suomella ole mahdollisuuksia menestyä Euroviisujen kaltaisessa kansallisessa laulukilpailussa (Pajala 2011, 408). Kun Käärijä saavutti historiallisen suuren suosion Euroviisuissa, hän saavutti yhteisönsä näkökulmasta jotain voittoa suurempaa rikkomalla suomalaisen euroviisuhistorian lasikattoja. Kansan suosikin kehyksessä nämä ajatukset tiivistyvät kansaa ”edustavien” julkisuudenhenkilöiden kommentteihin. Esimerkiksi artikkelissa 6 siteerataan Maaret Kallion Instagram-kommenttia: ”Ei niin mitään anteeksipyydettävää, teit historiaa ja yhtenäistit suomalaisia. Se on viisuvoittoa suurempaa!”

Käärijän sankarirepresentaatio ei kuitenkaan rakennu yksin vain kansan suosikki -kehysten pohjalta vaan se muodostuu laajemmin kehysten muodostamasta narratiivista. Aineistosta löytämäni kehukset tukevat kaikki jollain tapaa perinteisen sankaritarinan muodostumista, jonka tunnuspiirteitä ovat vastoinkäymisten voittaminen, hyvän ja pahan taistelu ja mahdottoman tekeminen mahdolliseksi (Peltonen ja Kemppainen 2010, 9–14; Virtapohja 1998, 48–50). Riistetyn voiton kehys luo vastakkainasettelun Käärijän ja häntä puolustavan yleisön ja Loreenin ja häntä puolustavien ammattilaisraatien välille. Tämä kilpailuasetelma toimii ikään kuin Käärijän sankaritarinan hyvän ja pahan taisteluna. Vastakkainasettelu saa Käärijän oman yhteisön asettumaan entistä vahvemmin hänen puolelleen. Karvaan tappion kehys sen

sijaan kuvaa sankarin kohtaamia vastoinkäymisiä. Tappio finaalissa ja sen aiheuttama pettymys ovat kuin pakollinen paha Käärijän matkassa kohti sankaruutta. Kansan suosikin kehys toimii puolestaan ikään kuin Käärijän sankaruuden muodostumisen ytimenä: hän voittaa kansan puolelleen vaikeuksista huolimatta ja saa yhteisönsä hyväksynnän.

Kehyksistä löytyi myös joitain kansallisankaruutta rakentavia piirteitä. Kansallissankarin yhteisönä toimii sankarin oma kansa eli Käärijän tapauksessa hänen yhteisönsä on Suomen kansa. Kansallissankarin sankaritekojen tulee olla luonteeltaan sellaisia, että suurin osa mieltää ne hyväksi juuri oman kansansa näkökulmasta. Tekojen tulee lujittaa kansan yhteisöllisyyttä eli tässä suomalaisuutta. (Virtapohja 1998, 19.) Kansan suosikki -kehysten rooli sankaruuden rakentajan korostuu myös kansallissankaruuden näkökulmasta. Esimerkiksi artikkelissa 12 kuvaillaan Käärijän olevan ”viisuedustajamme” ja artikkelissa 8 ”Suomen euroviisusankari”. Koska kansallissankaruuden ytimessä on ajatus kansallisen identiteetin vahvistumisesta tekemällä sankarin avulla eroja ”meidän” ja ”muiden” välille (Kemppainen ja Peltonen 2010, 14; Virtapohja 1998, 58), tällaiset yhteistä omistamista ilmaisevat sanavalinnat lujittavat ajatusta siitä, että aineistossa Käärijästä rakennetaan tietoista representaatiota koko Suomen yhteisenä sankarina.

4.3 Tutkimuskysymyksiin vastaaminen

Nyt olen esitellyt aineistostani löytämäni kolme kehystä, jotka ovat riistetty voitto, kansan suosikki ja karvas tappio. Olen myös käynyt läpi kehysten rakentamaa sankaruutta, joten seuraavaksi vastaan tutkielmani tutkimuskysymyksiin. Ensimmäinen tutkimuskysymykseni oli ”miten *Ilta-Sanomien* viihdeuutisissa kehystettiin Käärijän tappio vuoden 2023 Euroviisuissa?”.

Riistetyn voiton kehys esiintyi aineistossani kaikissa muissa paitsi kolmessa artikkelissa, joten tämä narratiivi Euroviisujen finaalin tapahtumista oli aineistossa hyvin hallitseva. Kehyksessä keskeistä oli Käärijän ja Loreenin välille rakentuva vastakkainasettelu. Kansan suosikin kehyksessä korostuivat niin euroviisuyhteisön kuin Suomen kansan

reaktiot Käärijän suoritukseen Euroviisuissa. Se löytyi kymmenestä aineistoni artikkelista. Riistetyn voiton kehysten tapaan Käärijä esitettiin kehyksessä vahvan positiivisessa valossa. Kansan suosikin kehys rakensi kaikista selkeimmin Käärijästä representaatiota sankarina. Karvaan tappion kehys erottui jokseenkin poikkeavana kehysenä kahdesta muusta kehyksestä, koska siinä keskityttiin Käärijän omiin tunteisiin viisufinaalin lopputuloksesta. Kehyksessä pettymyksen tunteet kohdistuivat Käärijään itseensä eikä syytä tappiolle etsitty riistetyn voiton kehysten tavoin muista tekijöistä.

Kehysanalyysin tutkimustuloksia tarkastellessa on oleellista huomioida, että esimerkiksi aineistoni julkaisuajankohta vaikuttaa jokseenkin yksipuolisiin kehystämisen tapoihin. Koska kaikki aineistoni uutiset on julkaistu seuraavana päivänä Euroviisujen finaalista, ovat ne luonnollisesti median ensireaktioita sen tapahtumiin. Myöhemmin uutisoinnissa on voinut tulla mukaan laajempia näkökulmia. Tuloksiin vaikuttavat myös uutisten tyyli ja julkaisualusta. Ilta- ja viihdeuutisoinnille on tyypillistä kärjistävä uutisointityyli, mikä näkyy esimerkiksi kohosteisissa sanavalinnoissa ja skandaalinhakuisessa vastakkainasettelussa (Kivioja 2008, 82; Van den Bulck, Paulussen ja Bels 2017, 47–48). Kaikissa löytämissäni kehyksissä korostuivat tällaiset kerronnalliset ja kielelliset valinnat. Riistetyn voiton kehyksessä erityisesti korostui kahden eri puolen asettaminen toisiaan vastaan skandaalinhakuisella tavalla. Kehyksessä vahvistettiin Käärijän ja Loreenin välistä kilpailuasetelmaa luomalla ajatusta ”hyvästä ja pahasta”.

Kaikki kehukset esiintyivät ainakin kerran toisen kehysten kanssa samassa uutisessa. Vain yhdestä aineiston uutisesta (artikkeli 4) löytyi kaikki kolme kehystä. Riistetyn voiton kehys ja kansan suosikin kehys esiintyivät lähes aina yhdessä. Karvas tappio oli esiintyvyydeltään huomattavasti harvinaisempi kuin kaksi muuta kehystä, ja se esiintyi kolmessa uutisessa toisen kehysten kanssa ja yhdessä uutisessa se oli ainoa kehys. Tuloksissa huomioitavaa on myös se, että aineistosta löytyi myös pienempiä, ei niin hallitsevia kehysiä. En ottanut niitä kuitenkaan mukaan analyysiini, koska niistä ei löytynyt yhtä vahvoja säännönmukaisuuksia ja toistuvuuksia kuin nimeämistäni kehyksistä. Myös kysymyksenasetteluni rajasi kehysten tarkastelua. Koska halusin

keskittyä nimenomaan tappion kehystämiseen, en ottanut huomioon esimerkiksi Käärijän persoonaa käsitteleviä toistuvia elementtejä omina kehyksinään huomioon.

Toinen tutkielmani tutkimuskysymys oli ”millaista sankaruutta nämä kehykset rakentavat?”. Havaintojeni mukaan kaikki kolme aineistosta löytämäni kehystä jollain tapaa rakensivat Käärijän ympärille sankaruuden representaatiota. Kehysten luomat narratiivit ja kuvailut Käärijästä ihmisenä korostivat niin perinteisen sankarin elementtejä kuin myös kansallissankaruuden piirteitä. Kaikista selkeimmin sankaruus muodostui kansan suosikin kehyksen kautta. Tämä johtuu siitä, että niin Virtapohjan (1998) kuin myös Kempvaisen ja Peltosen (2010) määritelmien mukaan yhteisön hyväksyntä ja arvostus on yksi tärkeimpiä sankaruuden rakentumisen pilareita. Kansan suosikin kehyyksessä korostettiin nimenomaan tällaisia narratiiveja kertomalla Suomen kansan juhlatunnelmasta ja Käärijän saamasta suosiosta.

Asetelma siitä, että Käärijästä rakennetaan representaatiota kaikkensa antaneena sankarina tappiosta huolimatta, on mielenkiintoinen. Representaatiot eivät ole sattumanvaraisia esityksiä kohteestaan vaan syntyvät aina toimituksessa tehtyjen valintojen kautta (Seppänen ja Väliaverron 2013, 92–95). Käärijän representaatio olisi voinut olla myös hyvin erilaista, jos Euroviisujen finaalia olisi kehystetty uutisissa epäonnistumisena. Koska myös kehystäminen syntyy toimituksessa tehtävien valintojen ja muokkausten myötä (emt., 97–98), sankaruuden representaatioiden rakentuminen Käärijän ympärille ei ole pelkästään tiedostamattomien ja rutinoituneiden toimitusprosessien tulos. Aihetta voisi laajentaa tutkimalla vielä syvemmin sitä, miksi juuri Käärijän kohdalla uutisointi on erilaista kuin mitä se Pajalan (2011) mukaan on Suomessa perinteisesti ollut.

Vaikka oma analyysini osoittaa, että *Ilta-Sanomien* viihdeuutiset rakentavat sankaruutta Käärijän ympärille ja näin tutkielmani alussa esittämäni hypoteesi osoittautuu oikeaksi, tuloksiin täytyy myös suhtautua kriittisesti. Kuten aiemmin mainittua, tutkielman aineisto on pieni. Sen lisäksi journalismin ja sankaruuden suhteesta löytyy verrattain vähän tutkimusta, johon tuloksia voisi reflektoida.

5 POHDINTA

Tässä tutkielmassa olen pyrkinyt selvittämään, millaista sankaruutta *Ilta-Sanomien* Käärijän euroviisutappiota käsittelevien viihdeuutisten kehykset rakentavat. Tämän yhden tapausesimerkin kautta olen analysoinut viihdejournalismin roolia sankarikäsityksien luojana. Koska tutkielmani aineisto on suhteellisen niukka ja se on kerätty yhdestä mediasta lyhyeltä aikaväliltä, sen tuloksia ei voida laajasti yleistää vastaaviin tapauksiin. Koen kuitenkin, että tutkielmani kautta olen onnistunut nostamaan esille sen, että journalismilla on rooli sankareiden rakentajana myös urheilujournalismin ulkopuolella, ja sitä olisi syytä tutkia syvemmin. Tutkielman tulokset ovat aiheesta suuntaa antavia ja ne antavat mahdollisuuksia jatkotutkimukselle.

Analyysini tuloksissa oli huomattavaa se, kuinka kaikki löytämäni kehykset jollain tapaa vahvistivat Käärijästä rakentuvaa mielikuvaa Suomen omana viisusankarina. Uutiset oli pitkälti kirjoitettu suomalaisesta näkökulmasta eli uutisissa korostuivat suomalaisyleisön ja Käärijän tuntemukset viisufinaalista. Uutisten kehyksissä korostui myös se, että aihetta käsiteltiin Suomen edun mukaisesti. Esimerkkinä tästä toimii riistetyn voiton kehyksessä tekemäni huomio siitä, että viisufinaalin lopputulos vastuutettiin ammattilaisraatien syyksi eikä uutisoinnissa esimerkiksi huomioitu lainkaan sitä, millaisin perustein raatien antamat pisteet jakoutuivat. Uutisoinnin tyyli on siinä mielessä ymmärrettävä, että Euroviisujen kaltaisten suurien kansainvälisten kilpailujen raportoimisessa keskitytään urheilukilpailujen tapaan kertomaan tapahtumista oman maan edustajan kautta. Toisaalta tulokset myös herättävät pohtimaan, millaisia ongelmia tällaiseen jokseenkin yksipuoliseen uutisten kehystämiseen liittyy.

Nämä havainnot antavat aihetta myös jatkotutkimuksen tekemiselle ja aiheen laajentamiselle. Laajempien tutkimustulosten saamisen kannalta voisi olla hedelmällistä valita iltapäivälehdien rinnalle jokin päivälehti, jotta kahden tyyliltään erilaisen julkaisun sisältöjä voisi vertailla keskenään. Onko yksipuolinen, voimakkaan suomalaisnäkökulmainen uutisointityyli vain iltapäivälehdien viihdeuutisille ominaista

vai toistuvatko samankaltaiset havainnot myös päivälehdien sisällössä? Tutkielmassani tein havaintoja aineistossa olevista ominaisuuksista, jotka ovat nimenomaan viihdejournalismille ja iltapäivälehdeille ominaisia. Esimerkiksi finaalin pistetulosten kuvailussa käytettiin kärjistettyjä ilmaisuja, jotka loivat draaman ja skandaalin tuntua aiheeseen. Huomattavaa oli myös esimerkiksi uutisten aiheet ja sisällöt. Aineistossani oli esimerkiksi useampi uutinen, joiden sisältö ja siten oletettavat tietolähteet koostuivat vain sosiaalisessa mediassa julkaistuista julkisuuden henkilöiden päivityksistä ja niistä nostetuista sitaateista. Päivälehdien uutiskriteerit ovat perinteisesti iltapäivälehtiä tiukemmat, joten siitäkin näkökulmasta olisi mielekästä tutkia, millaisin tavoin aihetta kehystetään eri medioissa.

Toinen tutkielmaa työstäessä mieleeni noussut jatkotutkimuksen mahdollisuus liittyy tarkemmin journalismin rooliin sankaruuden rakentajana. Sankaruus käsitteenä yhdistetään perinteisesti maskuliinisuuteen ja mieheyteen ja naisia sankareina käsittelevät narratiivit ovat huomattavasti harvinaisempia (Kemppainen ja Peltonen 2010, 14; Vande Berg 1998, 187). Aiheesta voisi tehdä jatkotutkimusta siitä näkökulmasta, millainen vaikutus sukupuolella on sankaruuden rakentumiselle mediassa. Olisiko tutkielmani lopputulos voinut olla erilainen, jos Käärijä olisi nainen? Tällaista jatkotutkimusta voisi lähteä työstämään hakemalla useita erilaisia tapausesimerkkejä, ja tehdä vertailevaa tutkimusta.

Koska käytin kehysanalyysiä tutkielmani metodina, tuloksia arvioidessa on tärkeää huomioida se, että analyysin tulokset voisivat olla erilaiset toisen tutkijan tekemänä. Kehysanalyysi on laadullinen tutkimusmenetelmä ja siten hyvin tutkijalähtöistä. Joku toinen tutkija olisi siis voinut tehdä erilaisia havaintoja ja tulkintoja artikkeleiden sisällöistä.

LÄHTEET

Akateemiset julkaisut

- Eskola, Jari ja Juha Suoranta. 1998. *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Tampere: Vastapaino.
- Goffman, Erving. 1986. *Frame Analysis: an Essay on the Organization of Experience*. Boston: Northeastern University Press.
- Hall, Stuart. 1997. "The work of representation." Teoksessa *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*, toimittanut Stuart Hall, 15–63. Lontoo: Sage.
- Horsti, Karina. 2005. "Vierauden rajat. Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa." Väitöskirja, Tampereen yliopisto.
- Jaakkola, Lauri. 2010. "Olympiasankaruuden sukupuoli. Urheilusankaruuden representaatiot Helsingin Sanomissa ja Iltalehdessä." Tiedotusopin pro gradu - tutkielma, Tampereen yliopisto.
- Karvonen, Erkki. 2000. "Tulkintakehys (frame) ja kehystäminen." *Media & viestintä* 23 (2): 78–84.
- Kemppainen, Ilona ja Ulla-Maija Peltonen. 2010. "Muuttuva sankaruus." Teoksessa *Kirjoituksia sankaruudesta*, toimittaneet Ilona Kemppainen ja Ulla-Maija Peltonen, 9–40. Vantaa: Hansaprint.
- Kivioja, Pasi. 2018. "Iltapäivälehtien evoluutio median murroksessa. Hiipuva printti, nouseva digitaalinen mahti ja ansaintamallin uusi asento." Väitöskirja, Tampereen yliopisto.
- Kivioja, Pasi. 2008. "Iltapäivälehdet mediakentän ja yhteiskunnan muutoksessa." Tampere: Tampere University Press.
- Knuuttila, Tarja ja Aki Petteri Lehtinen. 2010. "Johdanto: Representaatio – tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi." Teoksessa *Representaatio – tiedon kivijalasta tieteiden työkaluksi*, toimittaneet Tarja Knuuttila ja Aki Petteri Lehtinen, 7–34. Helsinki: Gaudeamus.

- Rantamäki, Pekko-Joonas. 2009. "Sankariksi sanomalehdessä. Diskurssianalyysi jalkapallon MM-kisojen 2006 urheilusankaruuden rakentumisesta Helsingin Sanomissa ja Die Weltissä." Journalistiikan pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto.
- Ruuskanen, Sauli. 2010. "Kuolema iltapäivällä. Postmoderni subjekti ja reaalinen iltapäiväjournalismissa." Väitöskirja, Tampereen yliopisto.
- Paasonen, Susanna. 2010. "Sukupuoli ja representaatio." Teoksessa *Käsikirja sukupuoleen*, toimittaneet Tuija Saresma, Leena-Maija Rossi ja Tuula Juvonen, 39–48. Tampere: Vastapaino.
- Pajala, Mari. 2007. "Finland, zero points: Nationality, failure, and shame in the Finnish media." Teoksessa *A Song for Europe: Popular Music and Politics in the Eurovision Song Contest*, toimittaneet Ivan Raykoff ja Robert Deam Tobin, 71–82. Lontoo: Routledge.
- Pajala, Mari. 2011. "Making television historical. Cultural memory of the Eurovision Song Contest in the Finnish media 1961–2005." *Media History* 17 (4): 405–418. <https://doi.org/10.1080/13688804.2011.602859>
- Seppänen, Janne. 2005. *Visuaalinen kulttuuri: Teoriaa ja metodeja mediakuvan tulkitsijalle*. Tampere: Vastapaino.
- Seppänen, Janne ja Esa Väliverronen. 2013. *Mediayhteiskunta*. Tallinna: Vastapaino.
- Vande Berg, Leah. 1998. "The Sports Hero Meets Mediated Celebrityhood." Teoksessa *MediaSport*, toimittanut Lawrence Wenner, 184–209. Lontoo: Routledge.
- Van den Bulck, Hilda, Steve Paulussen ja Annebeth Bels. 2017. "Celebrity news as hybrid journalism: An assessment of celebrity coverage in Flemish newspapers and magazines." *Journalism* 18 (1): 44–63. <https://doi.org/10.1177/1464884916657523>
- Virtapohja, Kalle. 1998. *Sankareiden salaisuudet. Journalistinen draama urheilusankaria synnyttämässä*. Jyväskylä: Atena.

Muut lähteet

Eurovision.tv. 2023. How the Eurovision Song Contest works. Luettu 18.10.2023.

<https://eurovision.tv/about/how-it-works>

Helsingin Sanomat. 7.7.2023. Käärijä tekee lokakuussa ensimmäisen Euroopan-kiertueensa. Luettu 22.10.2023.

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009705388.html>

Helsingin Sanomat. 15.5.2023. Viisuraivo loimuaa sekä Suomessa että Ruotsissa – Raadin puheenjohtaja: ”Kurjaa”. Luettu 18.10.2023.

<https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000009586769.html>

Iltalehti. 11.8.2023. Cha cha cha teki sen: 100 miljoonaa striimiä rikki! Luettu 22.10.2023.

<https://www.iltalehti.fi/viihdeuutiset/a/030b5e7e-e4c4-419d-8028-042de387273f>

Iltä-Sanomat. 12.5.2023. Suomen viisumenneisyyttä varjostaa karmaiseva totuus – tekeekö Käärijä historiaa? Luettu 31.10.2023.

<https://www.is.fi/viihde/art-2000009577389.html>

KMT. 2023. KMT 2023 lehtien lukijamäärät. Viitattu 12.10.2023.

<https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2023/09/KMT-2023-lukijamaarat.pdf>

Reuters Institute. 2023. ”Uutismedia verkossa 2023. Reuters-instituutin Digital News Report Suomen maaraportti.” Journalismien, viestinnän ja median tutkimuskeskus COMET.

https://www.mediaalantutkimussaatio.fi/wp-content/uploads/Reuters_Uutismedia-verkossa-raportti_2023.pdf

Yle. 14.5.2023a. Käärijän menestys keräsi suomalaiset kotisohville – finaali tavoitti lähes 2,8 miljoonaa suomalaista Yle TV1:llä. Luettu 20.10.2023.

<https://yle.fi/aihe/a/20-10004878>

Yle. 14.5.2023b. Käärijä voitti yleisön puolelleen: 18 maata antoi täydet pisteet – katso miten tuomariston ja yleisön pisteet jakoutuivat maittain. Luettu 30.10.2023.

<https://yle.fi/aihe/a/20-10004877>

Yle. 3.3.2023. Suomi nousi Euroviisujen vedonlyöntitilastoissa jo kakkoseksi. Luettu 18.10.2023.

<https://yle.fi/a/74-20020754>

Yle. 26.2.2023. Analyysi: Suomi on lähimpänä Euroviisujen voittoa sitten Lordin.

Luettu 18.10.2023.

<https://yle.fi/a/74-20019827>

LIITTEET

Liite 1: Aineisto

Artikkelin kirjoittaja	Artikkelin nimi ja nettilinkki	Julkaisupäivä	Artikkelin numero
Niina Enqvist	Käärijä sai koko kansakunnan polvilleen ja nousi tuntemattomuudesta viisusankariksi – vielä vuosi sitten tilanne oli täysin toinen. https://www.is.fi/viihde/art-2000009579557.html	14.5.2023	1
Janna Nousiainen	Näin Käärijän ilta jatkui finaalin jälkeen – ”Olen antanut kaiken, mitä sydämestäni lähtee”. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584363.html	14.5.2023	2
Anna-Maija Naakka	Tähän viisuvoitto kaatui – raatien ja yleisön pisteissä hurja ero. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584553.html	14.5.2023	3
Anttijuksi Ripaoja	Näin Loreen kommentoi Käärijän huimaa suosiota – kertoo, miltä käsistä lähtenyt Käärijä-mylvintä tuntui. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584567.html	14.5.2023	4
Akseli Vanhala	Ruotsalaislehdet mehustelevat Loreenin voitolla: ”Yleisö ei ole aina oikeassa”. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584481.html	14.5.2023	5
Niina Enqvist	Käärijältä tunteikas päivitys viisufinaalin jälkeen – ”Kiitos ja anteeksi”. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584610.html	14.5.2023	6
Anna-Maija Naakka	Semifinaalin pisteet julki – Käärijä voitti Loreenin ylivoimaisesti. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584620.html	14.5.2023	7

Anna-Maija Naakka	Käärijä palaa Suomeen sunnuntai-iltana. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584757.html	14.5.2023	8
Mikko Juuti	"Kiitos, että olet sinä" – Näin suomalaisjulkikset onnittelivat Käärijää. https://www.is.fi/viihde/art-2000009584990.html	14.5.2023	9
Mikko Juuti	Tämän takia euroviisujen yleisöäänissä ja raatien antamissa äänissä on 58 pisteen ero. https://www.is.fi/viihde/art-2000009585224.html	14.5.2023	10
Miikka Hujanen	Suuri joukko faneja odottaa jo Käärijää – lentokentän tuloaulassa soi Cha Cha Cha. https://www.is.fi/viihde/art-2000009585254.html	14.5.2023	11
Janna Nousiainen	Käärijä saapui Suomeen – tällaiset olivat ensitunnelmat: "Kiitos kaikki, herran jestas teitä". https://www.is.fi/viihde/art-2000009585160.html	14.5.2023	12
Mikko Juuti	Suomeen saapui nöyrä viisusankari – näin Käärijän tiedotustilaisuus eteni. https://www.is.fi/viihde/art-2000009585427.html	14.5.2023	13
Niko Ranta	Käärijä kertoo viisuillan vaaratilannetta, jota seurattiin Suomessa sydän syrjällään – "Väistin sen jollain kumman syyllä". https://www.is.fi/viihde/art-2000009585457.html	14.5.2023	14
Miikka Hujanen	Käärijä toteutti 94-vuotiaan Heljän toiveen – "En olisi ikinä uskonut...". https://www.is.fi/viihde/art-2000009585304.html	14.5.2023	15
Mikko Juuti	Tässä ovat Suomelle täydet 12 pistettä antaneet ammattiraatit. https://www.is.fi/viihde/art-2000009585582.html	14.5.2023	16

Liite 2: Kehykset ja niiden esiintyminen aineistossa

Aineiston numero	Riistetty voitto	Kansan suosikki	Karvas tappio
1		X	
2	X		X
3	X		
4	X	X	X
5	X	X	
6	X	X	
7	X		
8	X		
9	X	X	
10	X		
11	X	X	
12	X	X	
13		X	X
14		X	X
15	X	X	
16	X		